

150. výročí založení jednoty českých matematiků a fyziků

Název emise: 150. výročí založení Jednoty českých matematiků a fyziků

Den vydání: 7. března 2012

Platnost: od 7. března 2012 ve styku tuzemském i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 10 Kč – č. 714 (ČP)

Autor: Pavel Hrach

Rytec FDC: Jaroslav Tvrdoň

Rozměr známkového obrazu: 40 x 23 mm

Druh tisku: plnobarevný ofset; vytiskla PTC

Tisková forma: 50

Papír: fl-an-OF

Náklad: 1 mil.

Data tisku: 21. 12. 2011

FDC: OTp v barvě modré; vytiskla PTC

Obrat nastal v roce 1945, kdy po osvobození byla Jednota obnovena – měla tehdy bezmála tři a půl tisíce členů. V roce 1949 jí však nový režim znárodnil majetek a zbavil ji samostatnosti. Byla začleněna do nově vzniklé Čs. akademie věd jako její učená společnost. S tím jistě souvisel i dramatický pokles počtu členů, v roce

1956 jich bylo jen něco přes 550. Přesto si své místo v odborných kruzích udržela a v polovině padesátých let začala vydávat odborný časopis. Na přelomu 50. a 60. let se podílí na zavádění Fyzikálních olympiád, které mnozí pamatujeme ze školních let. Ke stému výročí založení pořádá Jednota jubilejní sjezd a vychází k němu i dvojice poštovních známek (Pof. 1236 a 1239).

Zanedlouho, přesně 28. března, si připomeneme 150. výročí založení nejstarší dosud působící učené společnosti u nás. Toho dne se totiž v roce 1862 konala ustavující schůze Spolku pro volné přednášky z matematiky a fysiky, z něhož se postupem času vyvinula dnešní Jednota českých matematiků a fyziků, patřící mezi nejstarší profesní organizace sdružující matematiky a fyziky na světě. U jejího zrodu stálo několik studentů, kteří si vytkli za cíl zlepšování výuky fyziky a matematiky na školách všech úrovní a typů a podporu a rozvoj těchto věd. Během krátké doby se počet členů Jednoty zvýšil na sedm desítek a v roce 1870 začala vydávat Zprávy Jednoty českých matematiků a fyziků, z nichž o 2 roky později vznikl časopis věnovaný matematice a fyzice (Časopis pro pěstování matematiky a fysiky), podle některých pramenů první matematický časopis v Rakousko-Uhersku. Od roku 1873 Jednota vydávala učebnice a vědecké monografie. Působila i mimo Prahu a další velká města – v roce 1875 jmenovala řadu středoškolských profesorů svými místními jednateli. O úspěšnosti její činnosti svědčí mimo jiné náklad přílohy časopisu, určené středoškolským studentům: v roce 1892 dosáhl 1.200 výtisků!

Ediční činnost Jednoty se dále rozvinula po vzniku Československa. V roce 1919 koupila tiskárnu a zřídila nakladatelství a knihkupectví a na dvě desetiletí let se stala prakticky jediným kvalifikovaným vydavatelem učebnic, odborných knih a časopisů s matematicko-fyzikální tematikou. V té době působí v Čechách a na Moravě, od roku 1929 i na Slovensku. Jako jiná občanská sdružení i Jednotu postihly restrikce za protektorátu; v roce 1941 bylo zastaveno vydávání časopisu a byla silně omezena její činnost.

O čtvrt století později, v roce 1987, slaví Jednota 125. výročí svého založení, k němuž vyšla tříznámková emise (Pof. 2801–3).

Po roce 1989 se Jednota neúspěšně pokoušela získat zpět svůj původní majetek. Po zániku společného státu se dělí na českou a slovenskou část, které nadále spolupracují. V roce 2000 se podílejí na akcích ke Světovému roku matematiky, k němuž vychází poštovní známka (Pof. 260).

Nyní má JČMF podle údajů z jejího webu dva a půl tisíce členů a k nadcházejícímu jubileu chystá řadu akcí. Část z nich je přístupných i veřejnosti, bližší informace zájemci naleznou na www.jcmf.cz.

Autorem výtvarného návrhu současné emise je Pavel Hrach. Obraz známky i kresebné výzdoby FDC tvoří kompozice matematických a fyzikálních symbolů. Rytinu pro FDC provedl Jaroslav Tvrdoň. Pro kresbu razítka dne vydání byl použit symbol připomínající 150. výročí JČMF a její logo.